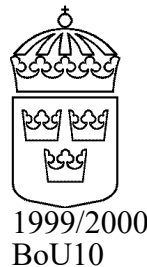

Bostadsutskottets betänkande

1999/2000:BoU10

Avveckling av ungdomsbosparreglerna

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att lagen om ungdomsbosparande skall upphöra att gälla vid utgången av december månad år 2000. Förslaget innebär att det i fortsättningen inte kommer att vara möjligt att ansluta konton till ungdomsbosparandet. Vidare skall de anslutningar till ungdomsbosparandet som skett under den tid lagen har gällt upphöra. Genom en övergångsbestämmelse föreslås samtliga sparare med konton som den 31 december 2000 är anslutna till ungdomsbosparandet få en bonusränta.

Utskottets ställningstagande är enhälligt.

Propositionen

Regeringen föreslår i proposition 1999/2000:113 att riksdagen antar regeringens förslag till

lag om upphävande av lagen (1988:846) om ungdomsbosparande.

Utskottet

Lagen om ungdomsbosparande infördes den 1 december 1988 i syfte att stimulera ungdomars sparande (prop. 1987/88:150, bet. 1987/88:FiU21, rskr. 1987/88:395). Lagen innebär att sparande sker på räntebärande konto i bank eller sparkassa. Kontot kan, men behöver inte, vara avsett för sparande som är knutet till en turordning för bostadsförvärv. Sparande får ske fr.o.m. det år då spararen fyller 16 år t.o.m. det år spararen fyller 28 år. Varje sparare får sätta in sammanlagt högst 800 kronor i månaden. Vid uttag betalar spararen en avgift till banken. På insatta medel skall banken betala ränta efter en viss minsta procentsats som fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. När ett konto varit anslutet till ungdomsbosparandet i minst tre år och behållningen på kontot uppgår till minst 5 000 kronor har spararen rätt till en statligt bekostad bonusränta. Vidare har spararen efter sedvanlig kreditprövning rätt att av den kontoförande banken få låna tre gånger behållningen på kontot. Kreditvillkoren bestäms av banken. Bonusräntan betalas ut när spararen begär det eller när han får lån. Bonusräntan var till en början skattefri. Skattebefrielsen togs dock bort fr.o.m. inkomståret 1993. Det har inte gjorts några större ändringar i lagen om ungdomsbosparande sedan den infördes.

Under de första åren efter introduktionen av ungdomsbosparandet växte intresset för att spara i denna form kontinuerligt. Fram till början av år 1992 ökade också antalet sparare. Under samma år nådde sparformen sin största omfattning med drygt 50 000 anslutna sparare. Sedan år 1997 har antalet sparare stadigt minskat. Den 31 december 1999 var sammanlagt 35 178 personer anslutna. De ackumulerade nettoinsättningarna var som störst under år 1993 och uppgick då till ca 270 miljoner kronor. Sedan dess har behållningen minskat. Vid utgången av år 1999 uppgick det sammanlagda nettosparandet till knappt 157 miljoner kronor. Ungdomsbosparkonton erbjuds för närvarande av tre banker och en sparkassa. Som mest har åtta banker/sparkassor varit anslutna.

Regeringen föreslår i propositionen att lagen om ungdomsbosparande skall upphöra att gälla vid utgången av december månad år 2000. Regeringen anger som skäl för sitt förslag följande. Bakom införandet av ungdomsbosparandet fanns två syften. Sparformen skulle dels stimulera till ungas sparande, dels utgöra ett pedagogiskt verktyg. Genom sparande skulle en framtida ekonomisk buffert skapas. Av särskild betydelse ansågs sparande för bostadsändamål vara. Genom ett regelbundet sparande skulle ungdomar också etablera goda bankrelationer, vilket i sin tur skulle medföra förbättrade kunskaper om utbudet av sparformer. Som Ungdomspolitiska kommittén konstaterar kan sparstimulanser riktade mot en viss sparform vara effektiva i så måtto att de höjer sparandet i den subventionerade sparformen. Det ökade sparandet i denna sparform blir dock till största delen en effekt av att byte sker från annan sparform. Det totala sparandet påverkas därför endast i begränsad omfattning. I vissa fall kan en omflyttning mellan olika sparformer ha sparpolitiska motiv och vara den eftersträlvade effekten. Syftet med ungdomsbospar var att stimulera sparande bland unga. Något skäl till att detta skulle ske på andra sparformers bekostnad fanns inte. Inte heller i dag finns några sparpolitiska motiv för en sådan substitution mellan sparformer. Att stimulera bosparande för unga har emellertid även bostads- och ungdomspolitiska motiv och skall också utvärderas ur dessa perspektiv. Regeringen anser att det i dag inte finns tillräckliga skäl att stimulera sparande till bostad genom en statligt bekostad sparpremie. Det breda utbudet av sparformer för långsiktigt sparande på marknaden och den relativt låga inflationen bör numera ge fullgoda sparstimulanser. Sparpremier medför dessutom kostnader för staten. Sammantaget innebär detta att det i dag saknas skäl för ett statligt subventionerat bosparande.

Regeringen ifrågasätter också om de – ovan nämnda – ungdomspolitiska syftena har uppfyllts. Ungdomsbosparandet har trots marknadsföring inte lyckats attrahera någon större skara. Antalet sparare har under de senaste åren till och med minskat. Som grundkapital för bostadsköp har sparformen ett begränsat värde. Dels sätter de restriktiva reglerna om rätt till lån be-loppsmässiga begränsningar, dels tillåter reglerna att de sparade medlen används till annat än köp av bostad. Innan lån beviljas skall dessutom sedvanlig kreditprövning göras. Banken har således inte någon skyldighet att bevilja lån. Banken har även rätt att bestämma villkoren för lånet. Med hänsyn till detta kan konstateras att bestämmelsen om lånerätt i praktiken knappast har något värde för ungdomar vid ansökan om lån. Indikationer från

bankerna tyder även på att lånerätten endast i mycket begränsad omfattning utnyttjas. Ungdomsbosparandet har endast i mindre utsträckning bidragit till att öka ungdomars kunskap om sparande. Som Ungdomspolitiska kommittén framhållit är det fortfarande viktigt att ungdomar informeras om betydelsen av att spara. Information om långsiktigt sparande ges i dag av en mängd olika aktörer på marknaden och är tillgänglig via olika kanaler. Kommittén konstaterar att många ungdomar i dag har låga eller obefintliga arbetsinkomster, vilket gör att de saknar sparmöjlighet. För dessa ungdomar är sparpremien utan betydelse. Det kan ifrågasättas om de som har sparmöjlighet är den rätta gruppen att uppmuntra med en statligt finansierad sparstimulans. Enligt regeringen finns det således ingen anledning att vidmakthålla sparformen. Upphävandet av lagen om ungdomsbosparande kräver vissa förberedande åtgärder för bankerna. Med beaktande av detta anser regeringen att lagen bör kunna tas bort vid utgången av december månad år 2000.

Utskottet delar den av regeringen redovisade uppfattningen om att lagen om ungdomsbosparande bör upphöra att gälla och att genom en övergångsreglering samtliga sparare med konton som vid utgången av december månad år 2000 är anslutna till ungdomsbosparandet skall få en bonusränta. Utskottet noterar att även sparare som ännu inte kvalificerat sig för bonusränta av rättviseskäl kommer att få sådan ränta.

Utskottet tillstyrker således det i propositionen framlagda lagförslaget i fråga om *lagen om ungdomsbosparande*.

Hemställan

Utskottet hemställer

beträffande *lagen om ungdomsbosparande*
att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:113 antas regeringens förslag till lag om upphävande av lagen (1988:846) om ungdomsbosparande i enlighet med bilagan till detta betänkande.

Stockholm den 25 maj 2000

På bostadsutskottets vägnar

Lennart Nilsson

I beslutet har deltagit: Lennart Nilsson (s), Bengt-Ola Rytting (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Carina Moberg (s), Inga Berggren (m), Siw Wittgren-Ahl (s), Sten Lundström (v), Ulla-Britt Hagström (kd), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Yvonne Ångström (fp), Carina Adolfsson (s), Ewa Thalén Finné (m), Annelie Enochson (kd) och Agne Hansson (c).

Förslag till lag om upphävande av lagen (1988:846) om ungdomsbosparande

Härigenom föreskrivs att lagen (1988:846) om ungdomsbosparande skall upphöra att gälla vid utgången av december månad år 2000.

Samtliga sparare med konton som vid utgången av december månad år 2000 är anslutna till ungdomsbosparandet skall få en bonusränta. Bonusräntan motsvarar tre procent årlig ränta på behållningen den sista i varje månad av de insättningar som gjorts på kontot från det kontot anslöts till ungdomsbosparandet till och med den 31 december 2000. Spararen tillgodoses bonusränta på sparmedel från och med månaden efter det att medlen satts in på kontot.

Om en sparare får ränta enligt den upphävda 11 § lagen om ungdomsbosparande skall avräkning ske med ett motsvarande belopp från den ränta som betalas ut enligt denna övergångsbestämmelse.

Bonusräntan bekostas av staten och betalas ut av Riksgäldskontoret.